

*Samordningsdelegationen
för den svenskspråkiga
högskoleutbildningen*

Strategi för den svenska högskoleutbildningen i Finland

Godkänd 6 oktober 2005

Innehåll

1	Undervisningsministeriets skrivelse.....	3
2	Samordningsdelegationen för den svenskspråkiga högskoleutbildningen	3
3	Omvärlden och nuläget.....	4
3.1	Examina i förändring	4
3.2	Åtgärder på basen av SOD 2003 rekommendationer	5
3.3	Samarbete inom den svenskspråkiga utbildningen.....	5
3.4	Nätbaserad undervisning	6
4	Strukturella förändringar	6
4.1	Växande internationell konkurrens	6
4.2	Mot en bättre samordning av den svenskspråkiga utbildningen.....	6
5	Rekrytering, examensreform och svensk service	7
5.1	Rekryteringen till svensk utbildning.....	7
5.2	Rekrytering och marknadsföring i Norden.....	9
5.3	Den svenskspråkiga utbildningen och examensreformen.....	9
5.4	Utbildning av personer med kunskaper i svenska.....	10
5.5	Läraryt utbildning	10
5.6	Svensk utbildning för personer med finska som modersmål	11
5.7	Bristområden	11
5.8	Engelskan i undervisningen.....	12
5.9	Forskarutbildning.....	12
5.10	Åland.....	13
6	Internationell konkurrenskraft.....	13
7	Projektförslag	14

1 Undervisningsministeriets skrivelse

I en skrivelse till universiteten och yrkeshögskolorna förutsätter undervisningsministeriet (UVM) en uppdatering de regionstrategier som utarbetades år 2002. Ministeriet framhåller att regionstrategierna skall beredas åtminstone på landskapsnivå, men även landsskapsöverskridande strategier eftersträvas. I detta sammanhang nämns samarbetet mellan de svenskspråkiga högskolorna specifikt ”...även strategier som överskrider landskapsgränserna eftersträvas (t.ex. Östra Finland, Norra Finland, samarbete mellan de svenskspråkiga högskolorna)”(UVM 8.6.2004)

Samordningsdelegationen har beslutat att göra upp föreliggande strategi, ”Strategi för den svenska högskoleutbildningen i Finland”. Den skall ses som ett dokument som dels kompletterar de regionala strategierna, dels är en uppföljning av den strategi ”Högskoleutbildning på svenska i Finland” som samordningsdelegationen publicerade år 2003. I strategin definierades det svenska Finland som en region i sig.

Strategin från år 2003 är den första i sitt slag och ett viktigt dokument. Den granskar framförallt sådana utbildningsområden som finns vid flera utbildningsenheter utifrån avsikten att stärka samarbetet mellan högskolorna och undvika möjliga dubbleringar. Strategin lade fram olika åtgärdsförslag och en rad rekommendationer, bl.a. gällande utbildningen inom teknik, media, merkantila ämnen, juridik, hälsovård och lärarutbildning.

Enligt strategin skall SOD årligen avge en lägesrapport samt inrätta ett permanent sekretariat. En sekreterare anställdes fr.o.m. 1.1.2005.

Strategin 2003 har varit grunden för det arbete som utmynnat i föreliggande strategi.

Samordningsdelegationen utgår från att föreliggande strategi utgör grunden för att under närmaste åren utveckla högskoleutbildningen på svenska och att utöka samarbetet och stärka arbetsfördelningen inom den.

2 Samordningsdelegationen för den svenskspråkiga högskoleutbildningen

Den svenskspråkiga högskoleutbildningen har, jämtesides ansvaret för högklassig forskning och undervisning som tillkommer alla universitet och högskolor, enligt universitetslagen och lagen om samordning av svenskspråkig högskoleutbildning i Finland följande uppgifter,

- att se till att den svenskspråkiga befolkningen erbjuds samma utbildningsmöjligheter som den finska
- att svara för att ett tillräckligt antal personer med kunskaper i svenska kan utbildas för landets behov
- att samordna den svenskspråkiga högskoleutbildningen

Samordningsdelegationen för den svenskspråkiga högskoleutbildningen skall ta initiativ och avge utlåtanden i frågor som är väsentliga för denna utbildning.

I en utveckling där forskningen kraftigt ökar i betydelse är det skäl att understryka dess växande roll också inom den svenskspråkiga högskoleverksamheten. Den avspeglar sig dels i kravet på verksamhet som står sig i internationell konkurrens, dels i behovet av lösningar som möjliggör framförallt forskarutbildning i den finlandssvenska högskoleutbildningen.

Målet för den svenskspråkiga högskoleverksamheten är sålunda att bedriva internationellt sett högklassig forskning och undervisning och medverka till att upprätthålla ett levande svenskt språk och en svensk kultur och därmed landets tvåspråkighet.

Den svenskspråkiga högskoleutbildningen i Finland måste ta hänsyn till sina särskilda uppgifter. Utbildningen på svenska måste ta hänsyn till de särskilda uppgifter som definierats för den och till det svenskspråkiga områdets struktur. Detta leder till att den svenskspråkiga högskoleutbildningen ofta kräver speciallösningar, vilket bör beaktas också i resursfördelningen.

Det nationella målet, att 2/3 av en årsklass skall ha en högskoleexamen, har i fråga om antagningen förverkligats bland den svenskspråkiga befolkningen.

I Samordningsdelegationen ingår idag Åbo Akademi, Åbo Akademi i Vasa (Österbottens högskola), Svenska handelshögskolan (Hanken) och Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet (SSKH) och de tvåspråkiga universiteten, Helsingfors universitet (HU) och Tekniska högskolan (TH) samt de tvåspråkiga konsthögskolorna Konstindustriella högskolan, Sibeliusakademien, Teaterhögskolan och Bildkonstakademien, de fyra svenskspråkiga yrkeshögskolorna, Arcada – Nylands svenska yrkeshögskola (Arcada), Yrkeshögskolan Sydväst (Sydväst), Svenska yrkeshögskolan (SYH) och Högskolan på Åland.

3 Omvärlden och nuläget

Sedan SOD strategin publicerades år 2003 har den utbildningspolitiska omgivningen förändrats, liksom omvärlden i övrigt.

3.1 Examina i förändring

Den s.k. Bologna-processen har som syfte att utveckla ett europeiskt område för högre utbildning till år 2010. Avsikten är att studieprestationer vid olika universitet i Europa bättre skall kunna jämföras med varandra och att studenternas möjlighet att röra sig efter en avlagd examen på kandidat nivå nationellt och internationellt ökar mellan universiteten och högskolorna.

I Finland har det lett till en examensreform som trädde i kraft 1.8.2005. Examensstrukturen bygger på examen på kandidat - och magisternivå och beträffande forskarutbildningen på doktorsexamen. Vid yrkeshögskolorna kan förutom yrkeshögskoleexamen på kandidatnivå avläggas högre yrkeshögskoleexamen.

Utbildningssektorn omfattas också av den europeiska integrationsprocessen i övrigt. Den internationella konkurrensen har ökat genom globaliseringen, samtidigt som det sker snabba svängningar i världsekonomin.

På senare tid har publicerats en rad olika rapporter som helt eller delvis fokuserar på högskolesystemet som en del av Finlands nationella strategi. Rapporterna ser universitets - och yrkeshögskoleutbildningen som grundstenar för Finlands fortsatta framgång och ekonomiska tillväxt. Bl.a. rekommenderas att högskolorna bildar nätverk i syfte att motverka splittring. Nätverken kan utgå från regionen, ett visst ämne, eller internationell verksamhet. Finland kan genom att målmedvetet satsa på ökad kreativitet och kompetens och ett fungerande innovationssystem utnyttja de nya möjligheter som erbjuds genom de stora och snabbt växande marknader som öppnas.

Rapporterna har lett till diskussion om högskolenätets struktur och omfattning. De mest radikala förslagen gäller en kraftig minskning av antalet universitet.

3.2 Åtgärder på basen av SOD 2003 rekommendationer

Strategin 2003 gjorde en rad rekommendationer i avsikt att möjliggöra en bättre samordning och ett bredare samarbete mellan de berörda enheterna. Av dem har ca hälften lett till åtgärder. En del är fortfarande under arbete. Ytterligare några kräver fortsatta åtgärder. I de fall dessa rekommendationer inte har verkställts, bör det nu ske. En del av de åtgärder som föreslogs har dock förfallit på grund av nationella åtgärder.

Bilaga 1 innehåller nuläget över rekommendationerna av SOD 2003 samt de åtgärder som vidtagits inom de enskilda ämnesområdena.

Samordningsdelegationen understryker att de rekommendationer från 2003 som inte har verkställts och inte förfallit bör leda till åtgärder. Delegationen kommer att ta sådana initiativ.

3.3 Samarbete inom den svenskspråkiga utbildningen

Inom den svenska högskoleutbildningen har de ofta talats om trepunktsmodellen syftande till universitetsstäderna Helsingfors, Åbo och Vasa. Dessa orter utgör idag huvudorterna i respektive region.

Det finns ett ökande samarbete mellan de svenska och de tvåspråkiga högskolorna inom de enskilda regionerna, men också mellan regionerna.

RHH (Rektorsdelegationen för högskoleutbildningen i Helsingfors) utgör ett regionalt svenskspråkigt samarbetsorgan för Helsingforsregionen. RHH grundades i samband med att den första strategin för regionalt samarbete mellan universitet och yrkeshögskolor i metropolregionen skrevs år 2002. De fyra ordinarie medlemmarna i delegationen utgörs av Helsingfors universitet, Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet, Svenska handelshögskolan samt Arcada – Nylands svenska yrkeshögskola. Sedan år 2004 utgör Tekniska högskolan en associerad medlem i nätverket. RHH har som uppgift att koordinera undervisning och annan verksamhet på svenska i huvudstadsregionen, samarbeta i fråga om information och marknadsföring av studiemöjligheter på svenska i Helsingfors, samt samordna gemensam intressebevakning vid behov. Erfarenheterna av detta samarbete är goda.

Ett avtal mellan Helsingfors universitet och Åbo Akademi har undertecknats 2005 om anordnandet av pedagogiska studier huvudsakligen ämnade för studerande som inleder sina studier vid Helsingfors universitet.

De svenska utbildningsenheterna i Vasa, Åbo Akademi i Vasa (Österbottens högskola), Svenska yrkeshögskolan, Hanken och Helsingfors universitets juristutbildning i Vasa samarbetar inom det tvåspråkiga Vasa högskolekonsortium i vilket alla regionens högskolor ingår.

Åbo Akademi och Yrkeshögskolan Sydväst har upprättat ett gemensamt forskningsinstitut med verksamhet särskilt på områdena miljö- och företagsekonomi..

Den svenska högskoleutbildningen är för tillfället överlag inne i en process som omfattar integrering och fördelning av ansvar. Förutom ovannämnda regionala samarbetsformer förekommer olika typer av

samarbete mellan högskolorna på institutions - eller ämnesnivå, i form av lärarutbyte, gemensamma kurser m.m.

Samordningsdelegationen förutsätter att samarbetet inom lärarutbildningen mellan Åbo Akademi och Helsingfors universitet fortsätter.

3.4 Nätbaserad undervisning

För att bredda varje universitets utbud av flexibelt tillgängliga kurser på svenska via nätet kunde nätkurser och nätkursmaterial i högre grad än tidigare produceras i samarbete mellan de svenskspråkiga universiteten och högskolorna, det virtuella universitetet och den virtuella yrkeshögskolan. Samarbetsprojekten skulle samtidigt innebära en lärande organisation, där de involverade lärarna skulle utveckla sin tekniska och pedagogiska förmåga med stöd av expertis och erfarenheter från flera universitet.

Ett större utbud av svenskspråkiga nätkurser skulle uppmuntra ett virtuellt studentutbyte bland de svenskspråkiga universitets- och högskolestuderandena i Finland. Nätkurser på svenska som bjuds ut vid ett universitet skulle genom det nationella avtalet för flexibel studierätt möjliggöra för studerande från alla svenskspråkiga universitet och högskolor att ta del av specialkunnandet vid de olika svenskspråkiga universiteten och högskolorna.

Samordningsdelegationen rekommenderar att åtgärder vidtas för att utveckla utbudet av virtuell undervisning på svenska.

4 Strukturella förändringar

4.1 Växande internationell konkurrens

Vi ser idag en ökande global konkurrens inom forskning och högre utbildning. Den understryker behovet av fokusering inom och bland landets universitet, inte minst när det gäller forskningsresurserna. Högskolornas utbildningsuppdrag är i en sådan utveckling fortsättningsvis centralt både när det gäller omfattning och kvalitet. Den finländska högskoleutbildningen måste kunna hålla hög internationell standard.

Finland har i förhållande till sin befolkning ett stort antal universitet och yrkeshögskolor, av vilka många dessutom verkar på mera än en ort.

Med stor sannolikhet kommer vi också att se andra förändringar i högskolstrukturen än de som föranleds av Bolognaprocessen.

Samarbete, arbetsfördelning och fokusering kommer att stå högt på agendan. Detta gäller såväl mellan olika universitet och mellan olika yrkeshögskolor som mellan universitet och yrkeshögskolor.

4.2 Mot en bättre samordning av den svenskspråkiga utbildningen

Den svenskspråkiga universitetsverksamheten bygger på svensk utbildningsautonomi och undervisning på svenska också vid Helsingfors Universitet och Tekniska högskolan. Konsthögskolorna har också ett svenskspråkigt utbildningsansvar.

Utmaningen för hela den finlandssvenska högskoleverksamheten är att kunna ta del i och främja en utveckling präglad av förändring och ökande krav på högklassig forskning och utbildning. Det sker bäst genom att med aktiva egna åtgärder förbättra förutsättningarna för samverkan och arbetsfördelning.

Svenska yrkeshögskolan, Yrkeshögskolan Sydväst och Åbo Akademi för diskussioner om ett organisatoriskt närmande för att intensivifiera samarbetet och utveckla arbetsfördelningen mellan parterna. Ett forsknings- och utvecklingsinstitut är under uppbyggnad i samarbete mellan Åbo Akademi och Svenska yrkeshögskolan.

Inom huvudstadsregionen intensivifieras samarbetet och arbetsfördelningen inom ramen för RHH. Samordningen inom olika ämnesområden fördjupas. Ett mål är att skapa klara och smidiga studievägar från kandidatnivån till magisternivån. Hanken och Arcada planerar gemensam utbildning, motsvarande planer finns också mellan Arcada och Tekniska högskolan. Arcada avser inleda utbildning för högre yrkeshögskoleexamen inom sådana områden där motsvarande magisterutbildning saknas inom universiteten.

En sådan utveckling främjar samarbete och arbetsfördelning både i fråga om utbildningens inriktning, resursutnyttjande och examina och är därför eftersträvansvärd.

Samtidigt finns behov av utökad samverkan och arbetsfördelning över hela det svenska högskolefältet i Finland.

Det finns anledning att pröva förutsättningarna för en klarare arbetsfördelning än idag inom den svenska utbildningen inom ekonomi och teknik i universitet och yrkeshögskolor.

Samordningsdelegationen förordar ett nära samarbete mellan de svenska yrkeshögskolorna och universiteten.

Samordningsdelegationen upprepar sin ståndpunkt från 2003 enligt vilken all svenskspråkig utbildning vid yrkeshögskolorna borde ges vid de svenska yrkeshögskolorna.

5 Rekrytering, examensreform och svensk service

Ett viktigt uppdrag för den svenska högskoleutbildningen är att trygga landets tvåspråkighet genom att utbilda ett tillräckligt antal personer med kunskaper i svenska.

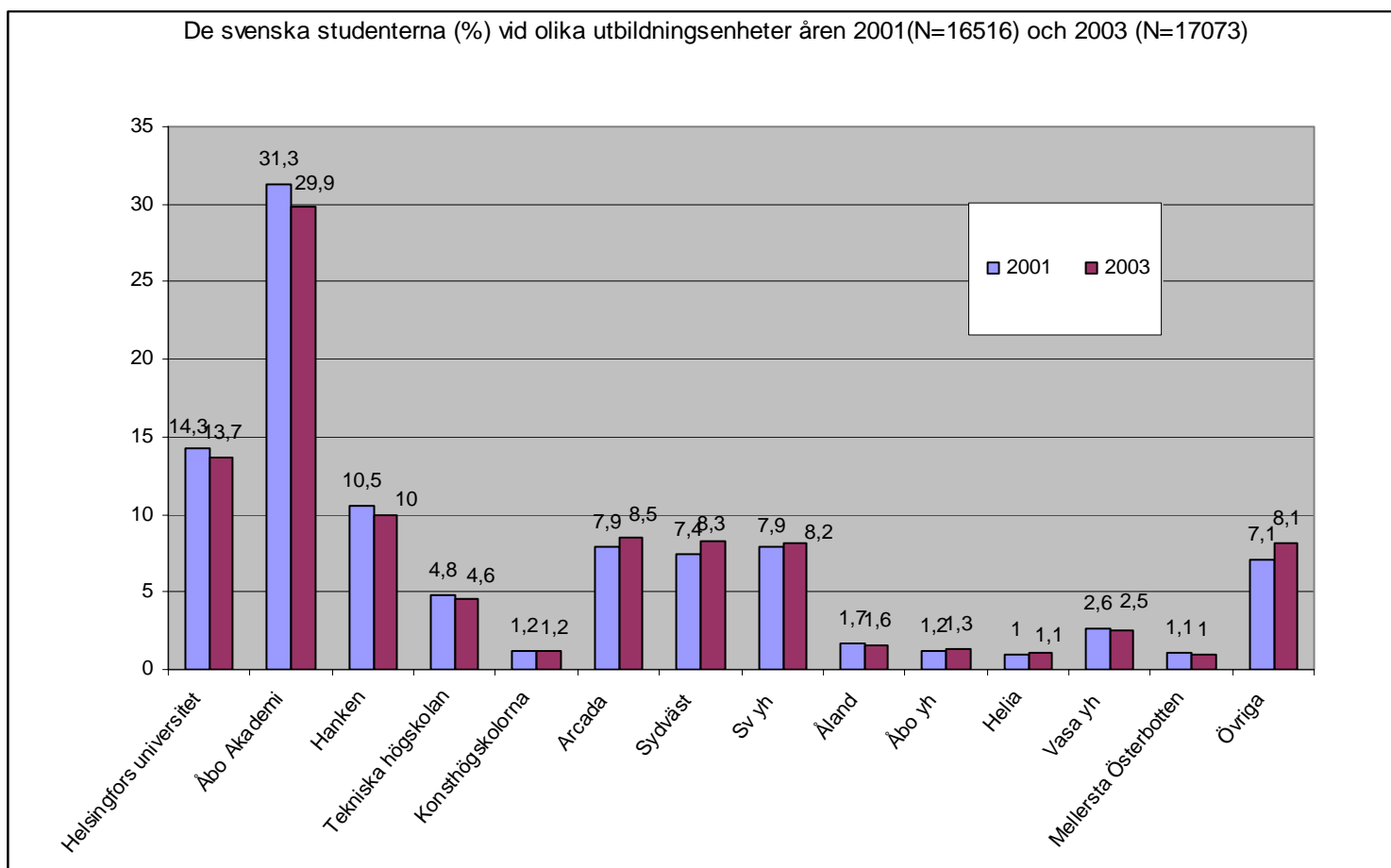
5.1 Rekryteringen till svensk utbildning

Forskningen visar att det finns en stigbundenhet vid valet av språk för högre utbildning. Av alla studenter som har sin grundutbildning på svenska och studerar i Finland är över 90 procent inskrivna vid en svensk eller en tvåspråkig enhet.

I nuläget ser det positivt ut för de svenska och tvåspråkiga universiteten och yrkeshögskolorna. Antalet ansökningar som gjorts av svenska studenter till svenska och tvåspråkiga enheter har ökat under åren 2003 och 2004 jämfört med 2002. Antalet svenska studenter som påbörjat sina studier i Finland har minskat vid universiteten men ökat vid yrkeshögskolorna med nästan 2 procent. Både

Arcada och Svenska yrkeshögskolan har ökat sin antagningsvolym. Under 10 procent av studenterna studerar vid en finsk enhet.

De svenska studenter som varit inskrivna vid svenska och tvåspråkiga enheter i Finland åren 2001 och 2003 finns i figur 1. Det är att beakta att studenterna vid yrkeshögskolorna är inskrivna en kortare tid än studenterna vid universiteten. Studenterna är definierade som svenska enligt enheternas registrering. Registreringen av de studerandes språk är inte lika vid alla enheter.

källa : Statistikcentralen 2003 och 2005

Figur 1. De inskrivna svenska studenterna (i procent) vid svenska, tvåspråkiga och övriga enheter på det tredje stadiet i Finland åren 2001 och 2003. Den svenskspråkiga merkantila utbildningen har flyttats från och med hösten 2005 från Åbo yrkeshögskola till yrkeshögskolan Sydväst. Observera att studietiden är kortare vid yrkeshögskolorna än vid universitet.

För att i fortsättningen ha en bas för beslutsfattande vore det viktigt att alla utbildningsenheter registrerar studenternas skolspråk.

Vid Åbo Akademi studerar ca 30 procent av alla svenska studenter i Finland, vid Helsingfors universitet ca 14 procent, vid Hanken ca 10 procent, vid Tekniska högskolan ca 5 procent och vid de svenska yrkeshögskolorna Arcada, Sydväst och SYH sammantaget ca 24 procent. De tre svenska yrkeshögskolorna är ungefär lika stora.

Under de följande decennierna sker en betydande minskning av de yngre årsklasserna i Finland.

De studenter som har en svensk skolbildning, kommer att minska till antalet först efter år 2015. Fram till dess kommer de att vara fler än i dagens läge. Detta beror till stor del på att familjer med två språk ofta väljer svensk skola. I de svenska gymnasierna syns idag dessutom, förutom finskspråkiga elever, en liten men växande grupp elever med estniska som modersmål.

Det svenskspråkiga befolkningsunderlaget minskar senare än det finskspråkiga. Den tillsvidare minsta årsklassen i Finland är född 2002, vilket betyder att den minsta årsklassen hittills söker till högre utbildning efter ca 15 år. Därefter ökar årsklasserna något.

För den svenskspråkiga högre utbildningen är det också av betydelse i hur hög utsträckning den invandrande befolkningen väljer svensk skola för barnen.

Vid de svenska enheterna studerar idag procentuellt sett fler utländska studerande än vid övriga institutioner. De utländska studenternas antal förväntas öka i framtiden. Detta uppväger delvis den minskning som sker av inhemska studerande.

Samordningsdelegationen rekommenderar att alla utbildningsenheter för ett register över studenternas skolspråk.

5.2 Rekrytering och marknadsföring i Norden

Ett led i internationaliseringen av den högre utbildningen är att utöka antalet utländska studerande. I detta avseende är Norden ett naturligt rekryteringsområde för de universitet och högskolor som ger utbildning på svenska. Då många svenskspråkiga utbildningslinjer har färre studerande än motsvarande finskspråkiga, kunde en viss utjämning ske med hjälp av studerande från det övriga Norden.

Särskild uppmärksamhet borde ägnas nordiska studentbetyg och högskoleprov och i vilken utsträckning de kunde ersätta de finländska högskolornas och universitetens urvalsprov. Det finns behov av lätt tillgänglig och gemensam information om studier på svenska i Finland.

5.3 Den svenskspråkiga utbildningen och examensreformen

Examensreformen skapar nya samarbetsmöjligheter för den svenska högskoleutbildningen.

På de områden där utbildning ges på kandidatnivå (kandidatexamen, YH-examen) vid flera enheter finns det behov av en arbetsfördelning särskilt beträffande utbildningen på magisternivå (magisterexamen, högre YH-examen). En eftersträvarvärd utveckling är att utbildningen koncentreras till de enheter som har den bästa kompetensen och kvaliteten inom respektive disciplin eller utbildningsprogram. Samtidigt leder utvecklingen med minskande årsklasser till ett ökat behov av arbetsfördelning också när det gäller utbildningen på kandidatnivå.

För att i framtiden bättre kunna täcka bristområdena och för att undvika dubbleringar rekommenderar samordningsdelegationen att det införs mekanismer för samarbete vid planering av nya magisterprogram.

En utveckling som knyter universitet och yrkeshögskolor närmare varandra bör kunna underlätta en övergång från YH-examen till magisterstudier vid ett universitet. Det är möjligt att detta kommer att leda till att program för högre yrkeshögskoleexamen endast i begränsad utsträckning införs vid yrkeshögskolorna vid vilka satsningarna ligger på yrkeshögskoleexamen. Det finns anledning också att pröva hur en övergång från kandidatexamen från ett universitet till en högre yrkeshögskoleexamen kunde ske.

I det övergångsskede som råder krävs flexibilitet och öppenhet såväl hos universitet som yrkeshögskolor för att ett sådant system för högre examina skall kunna skapas, som underlättar en

smidig övergång från en högskola till en annan. Samtidigt främjas samarbete och en ändamålsenlig arbetsfördelning. För detta ändamål kunde en arbetsgrupp mellan högskolorna med det uppdraget tillsättas så att koordineringen skulle gälla all magisterutbildning.

Inom alla universitet planeras i dag sådana magisterprogram som har en egen antagning, i allmänhet på engelska. Dessa har i regel en stark koppling till universitetets särkompetens och spetskunnande. De är engelskspråkiga för att trygga internationell rekrytering och stöda universitetens samarbete både nationellt och internationellt. De skall kunna integreras i enhetens verksamhet efter att den separata projektfinansiering de ofta bygger på har upphört.

Nationellt sett är antagningsvolymen till magisterprogrammen beräknad till 20 studenter per program. Vid de svenskspråkiga enheterna bör man kunna godkänna mindre volymer i fråga om svenskspråkiga magisterprogram.

Samordningsdelegationen rekommenderar att högskolorna kommer överens om former för samarbete vid planering av nya magisterprogram.

Samordningsdelegationen avser att tillsammans med högskolorna tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att skapa ett system för smidig övergång till magisterstudier vid ett universitet efter avlagd yrkeshögskolexamen.

5.4 Utbildning av personer med kunskaper i svenska

Personer med kunskaper i svenska behövs på ett stort antal områden för att trygga den svenska befolkningens rätt till kultur och service på enahanda grunder med den finska befolkningen.

Det svenska utbildningsuppdraget fullgörs med beaktande av att kravet på kunskaper i svenska varierar mellan olika typer av funktioner. I enlighet med strategin från 2003 kan en indelning göras i

kulturbärande åligganden, som t.ex. lärare, medie- och kulturarbetare samt logopedier,

uppgifter där fungerande service bör kunna ges på svenska, t.ex. medicin, hälsovård, socialt arbete, juridik, förvaltning, teologi, psykologi, veterinärmedicin, odontologi, agrikultur- och forstvetenskaper, biblioteksvetenskap och farmaci

områden, t.ex. de teknisk-vetenskapliga och ekonomisk merkantila, där det inte saknar betydelse att det svenska språket är företrätt och att det erbjuds utbildningsmöjligheter på svenska

Det är fortfarande en relevant indelning vid en bedömning av hur utbildningen på svenska skall organiseras och tryggas. Det är viktigt att samtidigt understryka kravet på kvalitet och behovet av konkurrenskraft i den svenska utbildningen.

5.5 Lärarutbildning

Speciellt viktig är lärarutbildningen för att upprätthålla det svenska språket och kulturen i Finland. Under tidigare år har frågan varit föremål för en livlig samhällsdebatt, där kritik har riktats mot bristen på behöriga lärare i södra Finland, framförallt i grundskolan. För att trygga tillgången framförallt på klasslärare, ämneslärare, speciallärare, specialbarntädgårdslärare och studiehandledare har de senaste åren har, utöver den reguljära utbildningen, olika slag av extra utbildning arrangerats av pedagogiska fakulteten vid ÅA, delvis i samråd Helsingfors Universitet.

Det har också redan en tid funnits en betydande brist på yrkeslärare och specialyrkeslärare, viktiga för att trygga svenskspråkig utbildning även vid yrkesinstitut. I detta avseende har nu inlett åtgärder för att under Åbo Akademiens ledning avsevärt öka utbildningen av yrkeslärare.

Fortfarande finns det dock regionala skillnader beträffande tillgång och efterfrågan på lärare. Läget påverkas, förutom av utbildningens omfattning, också av i vilken utsträckning lärarjobben är konkurrenskraftiga på arbetsmarknaden. I framtiden ser vi effekter också av minskande årsklasser.

Mellan Åbo Akademi och Helsingfors universitet har ett avtalsbaserat samarbete inom ämneslärarutbildningen pågått under flera decennier. Liknande avtal har också sedan flera år funnits mellan Åbo Akademi och Jyväskylä universitet och konsthögskolorna. En samarbetsnämnd, Samarbetsnämnden för den svenska lärarutbildningen, tillsattes år 2002. Den har år 2004 bearbetat och uppdaterat samtliga avtal, beträffande ämneslärarutbildningen. Därutöver har Åbo Akademi och Helsingfors universitet år 2005 ingått ett separat avtal, enligt vilket pedagogiska lärarstudier erbjuds nya studerande vid Helsingfors universitet jämsides med sina övriga ämnesstudier. Åbo Akademi fortsätter att enligt behov anordna extra utbildningar.

Samordningsdelegationen följer, framförallt genom samarbetsnämnden för den svenska lärarutbildningen, kontinuerligt med utvecklingen när det gäller tillgången och efterfrågan på lärare och hur den skall avspeglas i utbildningen.

5.6 Svensk utbildning för personer med finska som modersmål

Forskningen visar att språket har en mindre betydelse vid valet av utbildning än det egna intresset och de framtida möjligheter som utbildningen erbjuder.

Personer som inte har svenska som skolspråk måste avlägga ett prov för att påvisa sina språkkunskaper för att få rätt att studera på svenska. Provets innehåll varierar från enhet till enhet och ibland även fakultetsvis inom enheten.

Rörligheten mellan olika utbildningsenheter och fakulteter förväntas bli större som en följd av examensreformen. Det finns skäl att pröva vilka nya krav det kan innebära i fråga om språkprov. Det syns motiverat att ett avlagt språkprov ger behörighet för fortsatta studier också i ett närliggande ämne vid en annan enhet.

Inom humaniora, samhällsvetenskap, juridik, hälsovård, medicin, psykologi, teologi m.fl. är språket ett redskap i arbetslivet och således också viktigt redan vid studierna. Samordningsdelegationen understryker behovet av att studenterna erhåller kunskaper i svenska som sådana yrken kräver.

Samordningsdelegationen rekommenderar att högskolorna utformar sina språkprov för finskspråkiga studerande så att de också ger behörighet för studier i ett närliggande ämne vid en annan enhet.

5.7 Bristområden

Enligt lagen om samordning bör samordningsdelegationen också verka för att det utbildas personer med kunskaper i svenska inom sådana ämnesområden som saknar undervisning på svenska.

Redan i strategin 2003 konstaterades att det finns en rad ämnesområden som saknar svenskspråkiga studenter. Sådana är odontologi, veterinärmedicin och gymnastik, agrikultur- och forstvetenskaper, kyrkomusik, musikfostran och bildkonstlärare. Inom veterinärmedicin har antalet antagna svenskspråkiga studenter ökat. Utbildningen av gymnastiklärare på svenska har delvis förbättrats genom att Åbo Akademi i överenskommelse med Jyväskylä universitet erbjuder biämnestudier i gymnastik vilket ger svenskspråkiga lärare behörighet för den grundläggande undervisningen. Inom Sibelius-Akademien är åtgärder under arbete för att förbättra situationen. Odontologi kan fortfarande ses som ett bristområde.

5.8 Engelskan i undervisningen

Olika magisterprogram eller delar av dem kommer i allt högre utsträckning att ges på engelska också inom ramen för den svenskspråkiga verksamheten. De skall vara attraktiva, välplanerade och av hög klass så att de lockar såväl studenter som lärare från utlandet.

Samtidigt bör det svenska språket utgöra en viktig del i utbildningen, för att trygga den fortsatta tvåspråkigheten i Finland.

Förhållandet mellan svenska och engelska i utbildningen och vilka konsekvenser olika lösningar på lång sikt har på den svenska undervisningen är en central fråga, i synnerhet i ett litet längre perspektiv.

Undervisning och forskning på svenska skrevs in som en viktig punkt i strategin 2003. Vetenskapen är till sin natur internationell. Forskning på engelska vid de svenska enheterna är redan därför viktig, men också med tanke på deras synlighet internationellt. Utmaningen är dock densamma som för alla enheter som verkar på ett litet språk. Det är samtidigt viktigt att det svenska språket utvecklas och berikas genom ny vetenskaplig terminologi och att forskningsbaserad undervisning ges på svenska.

5.9 Forskarutbildning

Forskarutbildningen är en central del av universitetens uppgifter. För att trygga återväxten av forskare och lärare i universitet och yrkeshögskolor är det ett viktigt intresse för all högskoloutbildning på svenska att forskarutbildningen är tillräckligt bred och omfattande. Genom forskning på svenska tryggas språkets ställning som ett vetenskapens språk.

Också inom den svenska högskolesektorn finns internationellt erkända nationella spetsenheter.

Det förekommer idag en samordning av forskarutbildning inom några discipliner som finns representerade vid flera svenskspråkiga enheter. Erfarenheterna av dem är goda. Förutsättningarna för ytterligare steg kunde prövas. De flesta enheter ingår i det nationella nätet av forskarskolor. Forskningen och dess resultat är dock alltid internationell, också då den har en nationell karaktär.

Det är viktigt att de svenska enheterna ingår i internationella forskarnätverk och deltar i internationella forskarskolor.

Samordningsdelegationen understryker forskarutbildningens roll för att trygga tillgången på forskare och lärare med kunskaper i svenska vid universitet och yrkeshögskolor också i framtiden

Samordningsdelegationen rekommenderar att universiteten prövar om och på vilka områden det finns förutsättningar för ytterligare samarbete kring forskarutbildning på svenska

5.10 Åland

Den svenskspråkiga högskolesektorn i Finland samarbetar trots att den regionalt är splittrad i från varandra mycket olika geografiska regioner. För att tillgodose hela den svenskspråkiga befolkningens behov måste den svenska högskoleutbildningen också ta hänsyn till Åland.

Åland har autonomi i utbildningsfrågor, men hör till riket vilket i sin tur leder till att kompetenskraven för många yrken är de samma som i Finland. Ca 8 procent av den potentiella rekryteringspopulationen till den svenskspråkiga högskoleutbildningen kommer från Åland. Deras rätt till utbildning måste beaktas. Åland har en egen yrkeshögskola, men inget universitet.

För den svenskspråkiga högskoleutbildningen i Finland gäller det att utveckla samarbetsformer så att utbildningen i riket kan komplettera den utbildning som ges på Åland. Det gäller bl.a. att öka attraktiviteten i utbildningen för dem som kommer från Åland. För att effektivisera detta samarbete kunde de möjligheter de nya medierna ger användas.

Högskolan på Åland ingår inte i systemet för gemensam antagning. Åland är trots detta ett viktigt rekryteringsområde för den svenskspråkiga utbildningen i Finland. För tillfället flyttar över hälften av studenterna från Åland till Sverige för fortsatta studier inom områden som inte erbjuds vid den egna högskolan. Under de senaste åren har rekryteringen från riket till Åland ökat inom vissa utbildningsområden.

Samordningsdelegationen avser att inleda ett projekt för att granska förutsättningarna för ett ökat utbildningssamarbete mellan Åland och det övriga Finland och utöka utbildningsutbudet för de åländska studenterna.

6 Internationell konkurrenskraft

För den svenska högskoleutbildningen i Finland kommer examensreformen och magisterprogrammen att ha en stor betydelse. Dels måste enheterna möta de nationella kraven på att utbilda tillräckligt personer med kunskaper i svenska, dels upprätthålla sin internationella konkurrenskraft. Det sistnämnda kan förutsätta att såväl forskare och lärare som studerande i växande utsträckning rekryteras i utlandet.

För att framgångsrikt kunna rekrytera i utlandet bör program finnas och undervisning ges också på engelska.

De svenska och de tvåspråkiga högskolorna bör då det är möjligt marknadsföra sig även i Norden och gemensamt stärka det redan existerande samarbetet. Detta samarbete existerar redan för de högskolor som ingår i huvudstadsregionens samarbete RHH. Högskolorna marknadsför Helsingfors som svenskspråkig studieort i Norden. Vasa högskolekonsortium har under snart sex år varit aktivt med i UNIZON projektet som är ett EU finansierat projekt mellan universitet och högskolor kring Kvarken.

Särskilt viktigt är att de svenskspråkiga och tvåspråkiga högskolorna i Finland ser över hur utbildning i Sverige ger behörighet för studier i Finland.

Högskolan på Åland har bedrivit en aktiv marknadsföring i Sverige. Resultatet är att ca 20 procent av högskolans ansökningar kommer från Sverige och 11 procent studerar för närvarande.

Internationell konkurrenskraft innebär inte enbart rekrytering av studenter till olika utbildningar. Det är också fråga om att rekrytera lärare, forskare och doktorander, dvs. krafter som kan tillföra universiteten och högskolorna nya former av kreativitet och innovationer.

Samordningsdelegationen rekommenderar att alla svenskspråkiga och tvåspråkiga högskolor i Finland borde se över hur utbildning i Sverige ger behörighet för studier i Finland.

7 Projektförslag

Universiteten och yrkeshögskolorna skall, enligt undervisningsministeriets skrivelse, i den gemensamma strategin ta in de tre projekt de anser viktigast med tanke på den regionala utvecklingen samt finansieringsramarna för dem.(UVM 8.6.2004).

Samordningsdelegationen utgår från att en betydande del av de förslag och rekommendationer som ingår i denna strategi kommer att leda till konkreta åtgärder inom de olika högskolorna eller i samarbete mellan dem, i form av projekt eller på annat sätt. Delegationen önskar för sin del främja en sådan utveckling.

Bland de ämnen som behandlas i detta strategidokument finns möjligheterna till samarbete mellan den svenska högskolverksamheten och Åland. Det ligger naturligt inom ramen för just samordningsdelegationens uppgifter att utreda den frågan och göra konkreta åtgärdsförslag. Därför är delegationens avsikt att, under förutsättning att finansiering kan erhållas, starta upp ett projekt kring samarbete med Åland.

Samarbete med Åland

En av den svenska högskoleutbildningens uppgifter är att se till att svenskspråkiga befolkningen erbjuds samma utbildningsmöjligheter som den finska. Utbildningen på svenska måste ta hänsyn till de särskilda uppgifter som definierats för den och till det svenskspråkiga områdets struktur.

Åland har autonomi i utbildningsfrågor. För tillfället flyttar över hälften av studenterna från Åland till Sverige för fortsatta sina studier. De åländska studenterna är ca 8 procent av hela rekryteringsbasen till svenskspråkig högre utbildning i Finland.

Cirka 30 procent av den Åländska befolkningen är födda annanstans än på Åland. Den största delen av denna befolkning är födda i riket. Åland har en nettoinflyttning.

En gymnasiereform genomfördes på Åland år 1986. enligt den kan studenterna vid gymnasiet avlägga (finländsk) studentexamen eller (åländsk) gymnasieexamen. Båda examina ger behörighet för fortsatta studier i Sverige. I Finland ger studentexamen behörighet till alla enheter medan gymnasieexamen inte ger det. Den åländska gymnasieexamen ger direkt behörighet vid en del enheter i riket, medan andra har ett dispensförfarande eller kräver tilläggsstudier.

Enligt studiehandledarna vid Ålands Lyceum, finns det intresse för studier i riket, men ansökningsförfarandet anses som besvärligt.

Åland har förutom gymnasiet även ett stort antal andra utbildningar på gymnasialstadiet (andra stadiet) av vilka en del ger behörighet till fortsatta studier.

Samordningsdelegationen utför en kartläggning av den åländska examensstrukturen i förhållande till den i riket sker under hösten 2005. Syftet är att kartlägga speciellt de utbildningsområden på det andra

stadiet som ger högskolebehörighet, men vars motsvarigheter saknas vid Högskolan på Åland. Målsättningen är att se hur olika examina från Åland ger behörighet för studier i riket.

På basen av detta föreslås en större utredning, som skulle rikta sig till eleverna vid de åländska utbildningarna på gymnasialstadiet. Dels skulle detta ske genom enkäter till eleverna och intervjuer med studiehandledarna och andra nyckelpersoner. Projektet skulle ta fasta på studenternas preferenser och önskemål att välja studieort och enhet. Målet är att skapa kontakter och kännedom mellan riket och Åland.

Samordningsdelegationen ser som sin uppgift att utreda vad de svenska enheterna i riket kunde göra för att bättre nå studenter på Åland samt att kartlägga vilka typer av samarbetsformer som kunde etableras Högskolan på Åland.

Utredningen skulle utföras i samarbete med Högskolan på Åland.

Bilaga 1

Granskning av enskilda studieområden – en uppföljning av strategin 2003

Teknik

Utbildning i teknik ges vid Tekniska högskolan (Esbo), Åbo Akademi, kemisk-tekniska fakulteten (Åbo), Svenska yrkeshögskolan (Vasa), Arcada – Nylands svenska yrkeshögskola (Helsingfors), Yrkeshögskolan Sydväst (Ekenäs och Åbo) och Högskolan på Åland (Mariehamn) därutöver finns en svensk linje för teknikutbildning vid Mellersta Österbottens yrkeshögskola (Karleby).

<i>Samordningsdelegationens rekommendationer 2003</i>	<i>Vidtagna åtgärder sedan 2003</i>
<p>1. Tekniska högskolan borde sträva efter att utöka sitt utbud av grundkurser på svenska, så att svenskspråkiga studenter ges möjlighet att på villkor som är så likvärda de finskspråkigas som möjligt utbilda sig till diplomingenjörer, licentiater och doktorer. Ytterligare borde ett antal kurser/biämnen/huvudämnen på svenska kunna erbjudas vid TH, med hänsyn tagen till den undervisning på svenska som bedrivs vid Åbo Akademi.</p>	<p>1. Tekniska högskolan har grundkurser i matematik, fysik och datateknik på svenska. Vid högskolan verkar tre svenskspråkiga lektorer i matematik fysik och datateknik samt två svenskspråkiga professorer. Dessa kurser är de mest kritiska under de två första åren.</p> <p>Tekniska högskolan har även en grundkurs i produktionsekonomi (4-5 sp), kursen är anknuten till den andra svenskspråkiga professuren på avdelningen för produktionsekonomi (TU-22 Industriell ekonomi). Kursen hålls nu 5 året i rad och fungerar väl. Kursen marknadsförs till finskspråkiga och svenskspråkiga teknologer, och det är möjligt att avlägga den obligatoriska finskan i samband med kursen.</p>
<p>2. Vid Åbo Akademi borde utbildningen i industriell ekonomi förstärkas genom en samordning med akademins övriga ekonomiska utbildning.</p>	<p>Utbildningen i industriell ekonomi vid Åbo Akademi har vidtagit ett flertal åtgärder tillsammans med professorerna i akademins övriga ekonomiska utbildning. Förutom servicekurser i marknadsföring, redovisning samt organisation och ledning som studenter nu får inom företagsekonomi har samarbetet utvidgats till att omfatta andra kurser såväl för grundundervisningen som den påbyggnadsutbildningen. Ekonomistuderandena har nu även tillträde till kurser i industriell ekonomi, bland annat projektverksamhet. På detta område har ett flertal framsteg gjorts.</p> <p>Ekonomutbildningens utbildning i informationssystem överförs till den tekniska fakulteten. Därmed kan samarbetet i fråga om informationssystem mellan teknisk och företagsekonomisk utbildning att kunna utvecklas vidare.</p>
<p>3. Det finns ingen anledning att ytterligare splittra den tekniska utbildningen på svenska. Teknisk utbildning vid finska universitet borde därför inte göras tvåspråkig</p>	
<p>4. Yrkeshögskolorna och universiteten borde sträva till samverkan i uppbyggandet av påbyggnadsexamina i teknik. (SOD 2003)</p>	<p>4. Det finns överlappningar i den tekniska utbildningen på svenskt håll speciellt vid YH:n. Arcada, Svenska YH, YH Sydväst och Mellersta Österbottens YH har givit en gemensam rapport till UVM gällande svenskspråkig teknikutbildning. De deltagande yrkeshögskolorna har enats om följande syn på förutsättningarna för god undervisning och FoU-verksamhet.: Resurser i form av kompetens inom personalen, tillgång till externa sakkunniga, samt välutrustade laboratorier.</p>

	<p>b . Goda nätverk och nära samarbete med regionens arbetsliv. c . Goda studerande. Arcada och Sydväst håller för tillfället på att göra upp en arbetsfördelning i teknikutbildningen. Arcada förhandlar med Tekniska högskolan om en smidig övergång från yrkeshögskolexamen i teknik till magisterstudier.</p>
--	---

Samordningsdelegationen rekommenderar att satsningen i svenskspråkiga grundkurser beaktas i resursfördelningen inom Tekniska högskolan

1.1

1.2 Medier

Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet ger utbildning i journalistik för alla medier. Högskolan antar årligen ca 20 nya studerande till huvudämnesstudier i journalistik och högst fem till biämnesstudier. De som har avlagt en kandidatexamen vid SSKH avlägger sin magisterexamen vid statsvetenskapliga fakulteten vid Helsingfors universitet med huvudämnet kommunikationslära. Årligen inleder 5-10 kandidater från SSKH magisterstudier i detta ämne.

Vid ÅA, Vasa, inleder 10-15 studerande per år studier för politices magisterexamen med statskunskap med masskommunikation som huvudämne. Utbildningen i masskommunikation ges som biämne, företrädesvis för studerande från andra fakulteter. Man har också inlett ett särskilt magisterprogram. I magisterprogrammet är huvudämnet statskunskap, socialpolitik eller utvecklingspsykologi med inriktning på masskommunikation. MediaCity vid ÅA i Vasa har som fristående enhet utvecklats till ett centrum för fortbildning och uppdragsutbildning i projektform med speciell tonvikt på film och television. MediaCity ger för närvarande inte grundutbildning, men planerar eventuellt i framtiden att undervisa interaktivitet och receptionsstudier som examensämne.

Yrkeshögskolan Arcada ger utbildning på svenska inom mediekultur och medieteknik. Den årliga antagningen till utbildningarna är 35 respektive 15 studerande. Mediekultur fokuserar på TV- och filmproduktion, digitala multimedier samt strategi och kritik. Utbildningen har humanistisk inriktning, målet är innehållsproducerande personal inom medieindustrin. Utbildningen i medieteknik är framför allt inriktad på audioteknik. Inom ramen för Bologna-processen kommer Arcada att ha en påbyggnadsexamen på högre yh-nivå i mediekultur.

Svenska yrkeshögskolan har i Nykarleby en linje för mediekultur inriktad på film och TV-produktion samt foto. Antagningen är 24 studerande vartannat år. Planer finns på grafisk formgivning, samt eventuellt på utbildning på högre yh-nivå

Samordningsdelegationens rekommendationer 2003	Vidtagna åtgärder sedan 2003
<p>Samordningsdelegationen anser att det är viktigt att en ändamålsenlig och funktionell arbetsfördelning uppnås mellan de olika enheterna med utbildning på området. Samordningsdelegationen återkommer med förslag till åtgärder.(SOD 2003)</p>	<p>Resultatet av nätverkets arbete och vidtagna åtgärder för utbildningen i media</p> <p>Ett informellt nätverk bildades av representanter för medieutbildningarna vid Helsingfors universitet (SSKH), Åbo Akademi (ÅA/Samhällsvetenskapliga institutionen, Vasa, ÅA/MediaCity), Svenska yrkeshögskolan, Nykarleby (SYH) och Arcada. Detta nätverk har presenterat en kartläggning av den svenskspråkiga medieutbildningens tyngdpunkter och arbetsfördelning.</p> <p>Undervisningsresurserna inom mediesektorn på svenska i Finland är alltför begränsade. En av principerna bör därför vara att utbildningsresursering och utbildningsstrukturer på svenska i Finland skall göras med stor synergi. Detta förutsätter att övergången mellan olika undervisningsformer och institutioner bör göras så smidig som möjligt.</p> <p>Planeringsprincipen utgår från att varje utbildning bör identifiera en egen kärnpunkt. Inom ramen för detta kan även överlappningar mellan utbildningarna accepteras, utifrån de specifika behov som uppstår för att stöda kärnpunkten. Samtidigt öppnar en sådan strategi för samarbete mellan institutionerna som kan bidra till att</p> <ul style="list-style-type: none">• identifiera den vetenskapliga basen för de olika inriktningarna med tanke på centrala begrepp så som ”medier”, ”mediekunskap”, ”kommunikation”, ”masskommunikation” ”journalistik”• Att identifiera arbetsmarknadsrelevanta tillämpningar av kompletterande karaktär som fyller även de områden

	<p>som idag inte täcks in (olika delar av mediefältets yrkesuppdrag)</p> <p>Ett informellt samordningsnätverk för medieutbildningar på svenska i Finland har instiftats mellan de parter som har deltagit i utarbetandet av denna kartläggning. Nätverket följer upp utvecklingen inom sektorn och verkar för ökat samarbete. Nätverket har enat sig om följande samordningsåtgärder</p> <ul style="list-style-type: none"> • SSKH:s och ÅA:s ansvarsområden inom journalist-, medie- och masskommunikationsutbildning på universitetsnivå i Svenskfinland är följande: <ol style="list-style-type: none"> 1. SSKH har huvudansvaret för den regelrätta journalistutbildningen medan ÅA:s ansvarsområde i första hand ligger på medier och masskommunikation och i synnerhet på elektroniska och nya medier; interaktiva och multi/hypermediala medier. 2. Endast SSKH har journalistik som huvudämne. ÅA har masskommunikation dels som biämne, dels som ett skilt magisterprogram. I magisterprogrammet är dock huvudämnet statskunskap, socialpolitik eller utvecklingspsykologi med inriktning på masskommunikation. 3. För att underlätta de båda utbildningarnas profilering, använder ÅA för sitt ansvarsområde begreppet ”utbildning i media och masskommunikation” medan SSKH använder ”journalistutbildning”. • Arcada och MediaCity i Vasa bör inleda diskussioner för att optimera resurser och undvika överlappning inom utbildning, utveckling och forskning på mediesektorn. • I ett följande skede kommer nätverket att fundera på hur medieinriktningar på andra stadiet (gymnasier, folkhögskolor, yrkesinstitut etc.) kan utvecklas som rekryteringsbas för högskoleutbildningen • Inom nätverket har endast samordning av utbildningsutbudet diskuterats. Övriga strategier görs med beaktande även av samarbetsparter och uppdragsgivare utanför utbildningssektorn.
--	---

Samordningsdelegationen rekommenderar verkställighet av nätverkets förslag

Merkantil utbildning

En fjärdedel av de som studerar på svenska vid universiteten återfinns inom det ekonomisk-merkantila området, medan andelen som studerar inom handel och administration på svenska vid yrkeshögskolorna uppgår till en femtedel. När det gäller universitetssektorn är den svenska utbildningen relativt sett klart större än den finska, men på yrkeshögskolesektorn är förhållandet det motsatta. Ser man till de två högskolesektorerna sammantaget, är

skillnaden inte stor mellan svenskt och finskt. Med hänsyn till den ökade betydelse för landets internationella konkurrenskraft dessa ämnen visat sig ha, kan utbildningen inte anses överdimensionerad. Problemet är snarare att ansvaret för den merkantila utbildningen splittrats på ett antal olika enheter.

<i>Samordningsdelegationens rekommendationer 2003</i>	<i>Vidtagna åtgärder sedan 2003</i>
<p>1. Att båda universiteten ger utbildning på kandidatnivå, medan en klar arbetsfördelning införs på magisternivån och forskarutbildningen. Antalet huvudämnen på magister- och forskarutbildningsnivåerna vid de olika enheterna ses över och en klarare arbetsfördelning genomförs utgående från att Svenska handelshögskolan har ett allmänt ansvar för det svenskspråkiga ekonomisk-merkantila fältet, inklusive den vetenskapliga återväxten, medan Åbo Akademi profilerar sin magister- och forskarutbildning så att den koncentreras på utvalda profilområden som drar fördel av universitetskontexten. En mera omfattande bredd på utbildningen i Helsingfors motiveras med Svenska handelshögskolans övergripande ansvar för den ekonomisk-merkantila utbildningen. Utbildningen vid enheten i Vasa utnyttjar högskolans integrerade verksamhetsmodell och profilerar sig med beaktande av högskolans styrkeområden och regionala behov. Sålunda står universiteten tillsammans för en bredd inom utbildningen som i stort sett svarar mot situationen på finskt håll.</p>	<p>1. Hanken har profilerat sin forskning utgående från tre styrkeområden. De engelskspråkiga magisterprogrammen och den svenskspråkiga tvååriga magisterutbildningen stöder profileringen av högskolan.</p> <p>Hanken har godkänt en språkstrategi och ett åtgärdsprogram för hur högskolan skall bära det allmänna ansvaret för det svenskspråkiga ekonomisk-merkantila fältet, inklusive den vetenskapliga återväxten. Hanken har beslutat att inte inleda kandidatutbildning på engelska.</p> <p>För att profilera sig och stärka samordningen av den svenskspråkiga ekonomisk-merkantila utbildningen har Hanken beslutat att ekonomisk-politologi inte längre kan ingå som huvudämne i ekonomie magister utbildningen.</p> <p>För att trygga kvaliteten i forskarutbildningen har antagningen till forskarutbildningen vid hanken begränsats enligt huvudämne.</p>
<p>2. Den merkantila utbildningen vid tvåspråkiga yrkeshögskolor överförs till de svenska yrkeshögskolorna.</p>	<p>2. De svenska utbildningsplatserna vid Åbo YH flyttades till Yrkeshögskolan Sydväst från och med hösten 2005</p>
<p>3. I samråd med de svenska yrkeshögskolorna sätter universiteten upp utbildning med inriktning på påbyggnadsexamina för dem som avlagt tradenomexamen vid yrkeshögskola. Utbildningen dimensioneras så att det tar högst två studieår att komma till magisterexamen (Bolognaregeln). Samordningsdelegationen har tillsatt en arbetsgrupp för det merkantila området (universitet och yrkeshögskolor).</p>	<p>3. Hanken har med Arcada och Vasa yrkeshögskola inlett planering av magisterprogram / magisterutbildning i enlighet med strategin 2003.</p>
<p>4. Det svenskspråkiga regionala samarbetet på det ekonomisk-merkantila området omfattande universiteten och yrkeshögskolorna koordineras inom den av samordningsdelegationen tillsatta merkantila arbetsgruppen.</p>	<p>4. Arbetsgruppen har inte avancerat planenligt bl.a p.g.a. att examensreformens slutliga utformning dragit ut på tiden.</p>
<p>5. Möjligheten att utnyttja skaleffekter i verksamheten ses över. Gemensam antagning till ekonomisk-merkantila studier vid Svenska handelshögskolan och Åbo Akademi utreds på nytt. (SOD 2003)</p>	<p>5. En av Hanken och Åbo Akademi tillsatt arbetsgrupp slutför beredningen av samantagning. Projektfinansiering har erhållits av UVM.</p> <p>Språkalliansen inom RHH utvecklar språkutbildningen vid Hanken och Arcada så att skaleffekter kan uppnås.</p>

Juridik

För närvarande utbildas juris kandidater/juris magistrar med svenska som examensspråk endast vid Helsingfors universitet. Genom särantagning tar juridiska fakulteten årligen in 15–18 svenskspråkiga studenter. Därtill tar universitetet till sin enhet i Vasa in ytterligare 8–10 svenskspråkiga studenter. Antagningen sker inom ramen för ett svenskt inträdesprov. De senare studerar under sina två första studieår i Vasa och övergår sedan till fakulteten i Helsingfors.

Utbildningen i Vasa sker i samarbete med Svenska handelshögskolan och Vasa universitet. Undervisningen av svenskspråkiga och finskspråkiga studenter samkörs så att också de finska studenterna åhör undervisning på svenska. Vid Helsingfors universitet utexamineras årligen 31–34 juris kandidater med svenska som examensspråk. Åbo Akademi tar årligen in omkring 22 studerande för rättsnotarieutbildning. (SOD 2003)

Utbildningen bedrivs i samarbete med Åbo universitet: vidpass en tredjedel av kurserna inom rättsnotarieprogrammet läses vid det finska grannuniversitetet. Årligen fortsätter ca 5–8 rättsnotarier från Åbo Akademi med juris kandidatutbildningen vid Åbo universitet eller Helsingfors universitet. (SOD 2003)

<i>Samordningsdelegationens rekommendationer 2003</i>	<i>Vidtagna åtgärder sedan 2003</i>
<p>Samordningsdelegationens arbetsgrupp för juristutbildning rekommenderade enhälligt att det praktiska samarbetet mellan de svenska institutionerna i juridik utvecklas och fördjupas. Samordningsdelegationen 2003 instämde i dessa rekommendationer och anser att frågan om den juridiska utbildningens uppläggning och om samarbetet mellan universiteten inte är slutbehandlad. Juristutbildningen finns sålunda kvar på delegationens arbetsordning. (SOD 2003)</p>	<p>Samordningsdelegationen 2005 konstaterar att då strategin 2003 offentliggjordes framfördes från UVM synpunkten att den formella rätten att ge ut examen skulle förbehållas HU men att man skulle utarbeta en samarbetsmodell. Denna modell skulle då beakta också finansieringsfrågor. Någon samarbetsmodell har ännu inte utarbetats.</p>

Läroarutbildningen är av stor kulturpolitisk betydelse för de svenskspråkiga i Finland. Följaktligen har den flitigt utretts både av delegationen och av medlemshögskolorna. Den senaste – och hittills grundligaste – utredningen är "Läraren 2010. Strategi för läroarutbildningen vid Åbo Akademi 14.2.2002." Utifrån den samhällsdiskussion utredningen föranledde, tillsatte rektor för Åbo Akademi en nämnd med uppgift att utveckla samarbetet mellan Åbo Akademi, Helsingfors universitet, konsthögskolorna, Jyväskylä universitet och Vasa övningsskola.

Samordningsdelegationens rekommendationer 2003	Vidtagna åtgärder sedan 2003
<p>"Läroarutbildningen är av stor kulturpolitisk betydelse för de svenskspråkiga i Finland. Följaktligen har den flitigt utretts både av delegationen och av medlemshögskolorna. Den senaste – och hittills grundligaste – utredningen är "Läraren 2010. Strategi för läroarutbildningen vid Åbo Akademi 14.2.2002." Utifrån den samhällsdiskussion utredningen föranledde, tillsatte delegationen en nämnd med uppgift att utveckla samarbetet mellan Åbo Akademi, Helsingfors universitet, konsthögskolorna, Jyväskylä universitet och övningsskolan i Vasa.</p> <p>Nämnden arbetar nu med tre utskott och har tagit sig an alla de praktiska frågor ett närmare samarbete mellan universiteten innebär (information, rekrytering, lokaler, kurser, tvåspråkighet i läroarutbildningen, pedagogik vid konsthögskolorna, osv.). Arbetet kommer att utmynna i en plan för åren 2004–2006 för gemensam verksamhet inom läroarutbildningen. Det finns ingen anledning att här föregripa detta arbete."(SOD 2003)</p>	<p>Utöver den reguljära utbildningen har följande utbildningar inletts efter 2003: extra klassläroarutbildning, kompletteringsutbildning av klasslärare; utbildning av speciallärare, specialbarntädgårdslärare, specialyrkeslärare, studiehandledare och yrkeslärare. Därtill avslutades barntädgårdsläroarutbildningen i Helsingfors och en ämnesläroarutbildning avslutas under 2005. Flexibla lösningar inom ordinarie utbildningar har förverkligats i den mån medel funnits (gällande bl.a. ämnesläroarutbildningen vid Sibelius-Akademien, Konstindustriella högskolan, Helsingfors universitet). Som ett samarbetsprojekt mellan Fortbildningscentralen vid Åbo Akademi och Pedagogiska fakulteten fortbildas en grupp diplomingenjörer till ämneslärare i matematiska ämnen.</p> <p>En nämnd för samarbete inom den svenska läroarutbildningen har varit tillsatt under 2002 – 2004. Som resultat av samarbetsnämndens arbete har marknadsföringen av och informationen om ämnesläroarutbildningen intensifierats.</p> <p>Samtliga avtal mellan berörda universitet och högskolor har uppdaterats, en broschyr om ämneslärarens yrke färdigställt och har sänts till såväl abiturienter som studerande vid ämnesfakulteterna. En ny nämnd tillsattes våren 2005 med fokus på ämnesläroarutbildningen.</p> <p>En ny kartläggning av läroarbehovet som underlag för fortsatt dimensionering av läroarutbildningen färdigställt under år 2005. En stor satsning på att utbilda behöriga yrkeslärare har inletts inom det så kallade DaKo-projektet. Strukturfondspengar har erhållits för utbildningen som startade hösten 2005 och till vilken 80 studerande antogs.</p> <p>Inom ramen för den extra antagningen av klasslärare 2003/2004 kommer en grupp studerande att fullfölja sina grundexamensstudier i Helsingfors huvudsakligen åren 2006-2008. Utvecklingen av samarbetet kring ämnesläroarutbildningen mellan olika involverade universitet fortsätter. Ett avtal mellan Helsingfors universitet och Åbo Akademi har undertecknats 2005 om anordnandet av pedagogiska studier huvudsakligen ämnad för studerande som inleder sina studier vid Helsingfors universitet. Satsningarna inför resultatavtalsperioden 2007-2009 avser omfatta extra utbildningar av bl.a. yrkes- och speciallärare.</p>

Samordningsdelegationen följer, framförallt genom samarbetsnämnden för den svenska läroarutbildningen, kontinuerligt med utvecklingen när det gäller tillgången och efterfrågan på lärare och hur den skall avspeglats i utbildningen.

Det sociala området

Inom det sociala området ges utbildning inom universitetssektorn vid Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet, vid Helsingfors universitet och vid Åbo Akademi i Vasa. Behörighetsgivande utbildning i socialt arbete ges vid SSKH och statsvetenskapliga fakulteten vid HU, medan ÅA/Vasa ger utbildning i socialpolitik. Alla de tre svenska yrkeshögskolorna ger utbildning inom det sociala området.

<i>Samordningsdelegationens rekommendationer 2003</i>	<i>Vidtagna åtgärder sedan 2003</i>
1. att ett magisterprogram i socialt arbete byggs upp vid Svenska social- och kommunalhögskolan	1. en utbildning i form av ett magisterprogram i socialt arbete inleddes vid Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet i mars 2005. Utbildningen hade ett särskilt ansökningsförfarande.
2. att yrkeshögskolornas påbyggnadsexamina kan med fördel integreras i ett samarbete när det gäller detta program. (SOD 2003)	

Samordningsdelegationen rekommenderar att behörighetsgivande magisterprogram i socialt arbete vid SSKH också i fortsättningen ordnas enligt behov och att samarbetet med de övriga universitetsinstitutionerna och yrkeshögskolorna intensifieras.

Hälsovård

Utbildningen på svenska är helt koncentrerad till svenska högskolor. Utbildningsprogrammen är små och överlappningarna många. Här kan finnas rationaliseringsvinster att göra, speciellt på yrkeshögskolehåll. Universitetsutbildningen är inte heltäckande, bl.a. saknas klart inriktad utbildning på rehabiliteringsområdet.

<i>Samordningsdelegationens rekommendationer år 2003</i>	<i>Vidtagna åtgärder sedan 2003</i>
1. Möjligheten att koncentrera utbildningen av barnmorskor och hälsovårdare till en yrkeshögskola utreds. Bristen på praktikplatser för barnmorskor och relativt liten rörlighet för vårdstuderande innebär dock en svårighet.	
2. att överlappningarna elimineras och fördjupningarna ses över	
3. att samarbetet mellan yrkeshögskolorna intensifieras bl.a. för att underlätta de studerandes möjligheter att välja ett fördjupningsalternativ från en annan högskola, och	3-4. Institutionen för vårdvetenskap, Åbo Akademi har utarbetat en kandidat- och magisterexamen med följande inriktningar (180 sp + 120 sp): a) vårdvetenskap (valbart systematiskt eller kliniskt), b) vårdvetenskapens didaktik, c) hälsovårdsadministration, d) interkulturell caring.
4. att samarbetet mellan vårdvetenskapen vid Åbo Akademi och yrkeshögskolorna byggs ut. Samordningsdelegationen inväntar resultat av den arbetsgrupp som har tillsatts. (SOD 2003) I arbetsgruppen som tillsattes av rektor för Åbo Akademi ingick representanter för Arcada, YH Sydväst, Högskolan på Åland och Åbo Akademi. (SOD 2003)	Fr.o.m. hösten 2005 kan personer med YH-examen inom vårdområdet påbörja studierna direkt på magisternivå för avläggande av magisterexamen på 120 sp. Behovet av kompletterande behörighetsgivande studier bedöms individuellt 0-60 sp. Institutionen för vårdvetenskap, Åbo Akademi har planerat tre magisterprogram som bygger på en YH-examen inom vårdområdet eller motsvarande: <ul style="list-style-type: none">- Tillfälligt magisterprogram i hälsovetenskap med inriktningen hälsovårdsadministration (huvudämne vårdvetenskap). Magisterprogrammet startade hösten 2005 i Helsingfors med 21 studerande.- Klinisk vårdvetenskap och mångvetenskap (huvudämne vårdvetenskap). Planeras starta hösten 2006. Studerande kan avlägga en del huvudämnesrelaterade studier vid en vårdyrkeshögskola.- Master's programme in Intercultural Caring, 120 sp, på engelska med planerad start år 2007. Målgruppen är främst personer som har avlagt yrkeshögskoleexamen vid ett engelskspråkigt program för sjukskötare eller utländska studerande. Regelbundna möten arrangeras 1-2 gånger/läsår med Åbo Akademi och representanter för yrkeshögskolorna. Studerande kan avlägga studiehelheter vid en yrkeshögskola resp. universitet som godkänns i den aktuella examen.

Samordningsdelegationen rekommenderar en fortsatt uppföljning av samarbetet mellan yrkeshögskolorna och institutionen för vårdvetenskap vid Åbo Akademi.

